

Sr. Rogoff, és probable que ben aviat els ministres de Finances de la zona euro concedeixin nous préstecs a Grècia –valorats en 130.000 milions d’euros–, amb l’objectiu d’estabilitzar el país els anys vinents. Això salvarà l’euro?

—No és la solució definitiva, ni per a l’euro ni per a Grècia. Simplement, la muntanya del deute grec és massa gran i el país no és competitiu. De fet, serà molt difícil de mantenir Grècia a la zona euro.

—Però el govern ha anunciat mesures d’austeritat molt severes: es retallen pensions, es congelen sous... D’aquesta mena de mesures gairebé no se’n parla, a Europa.

—Però encara són del tot insuficients. Per tal que Grècia sigui competitiva, els sous s’hi haurien de reduir a la meitat. Això és impossible

“Alemanya ha estat la vencedora del procés de globalització”

L’economista de Harvard Kenneth Rogoff afirma que va ser un error conduir tots els països del sud d’Europa cap a la moneda comuna. També sosté que a Grècia hom li ha de concedir una mena d’any sabàtic de l’euro i que uns Estats Units d’Europa poden convertir-se en una realitat molt abans que la gent no es pensa.

d'aplicar políticament, però sense una reducció radical dels sous l'economia s'hi mantindrà estancada, i Grècia necessita amb urgència l'esperança de creixement. Actualment, ja es troba en el cinquè any consecutiu de recessió: això és un fracàs de dimensions històriques.

—Però ara la situació ja només pot millorar o, si més no, molts economistes opinen que la crisi grega ha tocat fons i que el pitjor ja ha passat.

—Jo aniria més alerta. El problema de Grècia no és una recessió ordinària, sinó una crisi financera a gran escala, un fenomen de què els països acostumen a trigar molt més a recuperar-se. Un col·lapse d'aquesta mena és molt més profund que no una desaceleració econòmica corrent. Com més s'encongeix l'economia, més s'alteren els sindicats i més pressió s'acumula en els polítics per a trobar-hi la solució.

—I quin remei hi veieu?

—Al govern d'Atenes se li hauria de concedir una mena d'any sabàtic de l'euro, tot i que continuaria essent un membre de ple dret de la Unió Europea. El país abandonaria la unió monetària i tornaria a introduir el dracma, per exemple. El dracma se situaria molt per sota de l'euro, fet que faria de nou competitives les exportacions gregues i el turisme. Una vegada s'assolís un nivell superior de desenvolupament social, polític i econòmic, Grècia podria tornar a la zona euro.

—La majoria de polítics europeus semblen descartar aquesta opció perquè la troben inviable. Per a ells, la sortida de Grècia seria el principi de la fi de la zona euro.

—Jo no ho veig així. Naturalment, Europa hauria d'assegurar a Grècia que no seria castigada de cap manera pel fet de prendre aquesta mesura, i hauria d'haver-hi un full de ruta creïble per a assegurar el futur retorn de Grècia.

—Si Grècia abandonés la zona euro, una onada de pànic podria enfonsar uns altres països que lluiten contra el deute, com ara Portugal. Com el podem prevenir, aquest contagi?

—Si Grècia abandona l'euro, els mercats exigiran respostes coherents

CANADA 2020

a dues qüestions: en primer lloc, quins són els països que sens dubte s'haurien de quedar a la zona euro? I en segon, quin preu està disposat a pagar Europa, per tot això? El problema és que els europeus no tenen respostes convincentes a aquestes preguntes.

—Quin consell doneu a Merkel i als seus homòlegs? Haurien d'esquarterar la zona euro?

—No, és clar que no. Parlem de torçar i no de trencar: que a un o a més països de la perifèria hom els permeti de sortir temporalment de l'eurozona per a gaudir de més flexibilitat. Actualment, no hi ha cap solució senzilla per a aquesta crisi sense precedents.

Els grans errors es van cometre a la dècada dels 90.

—Això vol dir que tot el plantejament de l'euro va ser un error?

—No, una moneda comuna per a països com ara Alemanya i França implicava córrer un risc raonable, si tenim en compte els dividends polítics. Però va ser un error greu de fer entrar a la zona euro tots els estats membres del sud simplement per raons d'unió política. La majoria d'aquests estats no hi estaven preparats econòmicament.

—Potser teniu raó, però el cas és que ara formen part de la unió monetària, i que no se sap com arreglar la situació.

—I és per això mateix que hi ha una sola alternativa: o bé l'euro s'esfondra del tot —amb totes les conseqüències catastròfiques que això implicaria— o bé els principals membres de la unió monetària se'n surten a l'hora de transformar la zona euro en una unió política autèntica.

—Europa ha acordat no fa gaire un pacte fiscal en què tots els membres es comprometen a millorar la disciplina pressupostària. És un pas en la bona direcció?

—Sí, però no n'hi ha prou, de cap de les maneres. Aquest tractat no fa sinó portar als mercats la il·lusió temporal que els problemes, ara per ara, s'han resolt. No ha aconseguit res més que això.

—I què cal fer, aleshores?

—La unió monetària necessita més que mai un govern central amb un ministre de Finances que tingui una autoritat significativa pel que fa als impostos i als pressupostos. A més a més, els països haurien de deixar d'insistir en el control estatal de la regulació bancària. D'aquesta qüestió, se n'hauria de tractar en un nivell exclusivament europeu.

—Creieu sincerament que els països de la zona euro cediran de bon grat tot aquest poder a Brussel·les?

—El pitjor de tot és que molt pocs països d'Europa semblen estar-hi realment preparats. Els polítics que saben què cal fer, callen per por de l'oposició dels votants. Però la pressió d'aquesta crisi crearà un impuls amb un abast i un impacte que encara no ens podem ni imaginar. Al final, uns Estats Units d'Europa poden convertir-se en una realitat molt abans que la gent no es pensa.

—Amb tots els respectes cap al vostre optimisme, és poc probable que els europeus hi accedeixin. L'opinió popular de la majoria dels estats membres no és que Europa tingui poc poder, sinó que més aviat en té massa.

—Europa es troba en una etapa intermèdia, molt semblant a la d'Amèrica a final del segle XVIII. La ratificació de la Constitució dels Estats Units del 1788 va ser precedida per dotze anys d'una confederació que, tot i que de vegades funcionava, en general no rutllava.

“Per tal que Grècia sigui competitiva, els sous s'hi haurien de reduir a la meitat. Si no, l'economia grega es mantindrà estancada. Actualment, ja es troba en el cinquè any consecutiu de recessió: això és un fracàs de dimensions històriques”

La situació actual d'Europa és molt semblant. Els estats són com les persones, és difícil que un matrimoni funcioni només a mitges: o tot o res.

—Molts polítics europeus pensen que la introducció d'eurobons obriaria pas a un futur matrimoni. Compartiu aquesta opinió?

—No. En la situació actual, els eurobons són una solució totalment equivocada. Com es pot protegir a si mateixa Alemanya si el ministre de Finances francès pren un seguit de males decisions? Els eurobons només seran rellevants un cop s'hagi establert la unió política.

—Els desequilibris econòmics dins la zona euro es consideren un dels motius principals de la confusió actual. Els estats europeus del sud acusen els alemanys d'exportar massa. Tenen raó?

—Això és absurd. El problema de Portugal i d'Espanya no és Alemanya, sinó la Xina. Els europeus del sud han d'entendre que no poden mantenir el nivell de vida actual en el marc de la globalització sense una reforma econòmica significativa. Hi ha grans oportunitats per a aquells que sàpiguen adaptar-se a les noves realitats.

—Això no agradarà gaire als espanyols i als italians.

—Pot ser, però crec que la majoria d'italians i d'espanyols són conscients dels reptes que es presenten.

—Quines reformes han de posar en pràctica els governs?

—Els sous del sud d'Europa han crescut bruscament aquests darrers anys, però tradicionalment, aquests països s'han dedicat a la producció de béns relativament simples, com ara els tèxtils. Ja no són competitius en un context global, i és per això que la producció s'ha traslladat a Àsia.

La República Federal d'Alemanya, en canvi, té un sector industrial innovador i els productes d'alta qualitat són molt demanats per les economies emergents. És per això que Alemanya ha estat la vencedora del procés de globalització, mentre que Portugal, Espanya, Itàlia i més països es troben entre els perdedors.

—És per això que alguns economistes han suggerit que Alemanya hauria d'apujar els sous per a enfortir la demanda a Europa. Hi esteu d'acord?

—No, perquè Alemanya s'enfronta a molts competidors de fora d'Europa, que aprofitarien qualsevol oportunitat de trobar-se amb una Alemanya menys competitiva. Només hi ha dues opcions: en primer lloc, els estats del sud d'Europa han d'invertir molts més diners en educació i marcar-se l'objectiu de produir productes de més bona qualitat. Al mateix temps, han d'abaixar els sous en alguns sectors per a seguir el ritme a la competència de les economies emergents com la Xina, l'Índia o el Brasil.

—Creieu que l'any 2015 la zona euro tindrà els mateixos membres que ara?

—Podria passar que tots els membres actuals es mantinguessin a la zona euro i que Alemanya continués assumint els deutes cada vegada més elevats dels altres països. Però el preu d'aquesta hipòtesi és molt alt per a tots els involucrats: el sud d'Europa s'acabaria estancant de manera permanent i l'economia alemanya finalment s'acabaria dirigint cap a una trajectòria de creixement lent.

*Sven Böll
Michael Sauga
© Der Spiegel*

Traducció de Paula Arnas Antolín